

Валери Перен

ВОДА ЗА ЦВЕТЯТА

София, 2022

Преводът е направен по изданието:
Valérie Perrin
Changer l'eau des fleurs

© Editions Albin Michel, Paris, 2018

© Издателство „Изток-Запад“, 2022

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Венера Атанасова, превод, 2022

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2022

ISBN 978-619-01-0975-4

ВАЛЕРИ ПЕРЕН

ВОДА ЗА
ЦВЕТЯТА

Превод от френски
Венера Атанасова

СЕРИЯ „КРАСНОГЛЕД“

- „Творци на съвпадения“, Йов Блум
„Тежък дар“, Уилям Кент Крюгер
„Еуфория“, Лили Кинг
„Момичето от Бруклин“, Гийом Мюсо
„Един аристократ в Москва“, Еймър Тауълс
„Еротични истории за пенджабски вдовици“, Бали Каур Джасвал
„Жените, които купуват цветя“, Ванеса Монфорт
„Парижката квартира“, Гийом Мюсо
„Люляковите момичета“, Марта Хол Кели
„Между небето и Лу“, Лорен Фуше
„Изгубени кучета и самотни души“, Люси Дилън
„Завръщането на Албърт у дома“, Омър Хикъм
„Момичето и нощта“, Гийом Мюсо
„Сто парченца от мен“, Люси Дилън
„Момичето, което някога познаваше“, Трейси Гарвис Грейвс
„Невероятните приключения на сестрите Шергил“, Бали Каур Джасвал
„Жените в замъка“, Джесика Шатък
„Тайният живот на писателите“, Гийом Мюсо
„Изчезването на Йозеф Менгеле“, Оливие Гез
„Предопределени един за друг“, Мади Доусън
„Библиотекарката от Аушвиц“, Антонио Итурбе
„Проект *Истина*“, Клеър Пули
„По бреговете на Нева“, Ирина Одоевцева
„Войната на Хана“, Джан Елайсбърг
„Децата от Бхут базар“, Дипа Анаппара
„По бреговете на Сена“, Ирина Одоевцева
„Последният влак за Лондон“, Мег Уейт Клейтън
„Животът е роман“, Гийом Мюсо
„Чаеното момиче“, Лиза Сий
„Изгубени рози“, Марта Хол Кели
„Да убиваш осъзнато“, Карстен Дусе
„Вода за цветята“, Валери Перен

На моите родители, Франсин и Иван Перен.

За Патрисия Лопес „Пакита“ и Софи Дол.

1

*Когато ни липсва един човек,
всичко опустява.*

Моите преки съседи не се страхуват от нищо. Те нямат притеснения, не се влюбват, не си гризат ноктите, не вярват в случайността, не дават обещания, не вдигат шум, не са социално осигурени, не плачат, не си търсят ключовете, очилата, дистанционното управление, децата, щастието.

Те не четат, не плащат данъци, не пазят диети, нямат предпочитания, не променят мнението си, не оправят леглата си, не пушат, не правят списъци, не мислят много, преди да говорят. Те нямат заместници.

Те не са подмазвачи, амбициозни, злопапетни, кокетни, дребнави, щедри, ревниви, небрежни, чисти, възвишени, забавни, фанатици, стиснати, усмихнати, лукави, брутални, влюбени, скандалджии, лицемерни, благи, коравосърдечни, безхарактерни, лоши, лъжци, крадци, комарджии, смели, мързеливи, вярващи, порочни, оптимисти. Те са мъртви. Единствената разлика между тях е дървеният материал, от който са направени ковчезите им: дъб, чам или махагон.

*Какво би станало с мен, ако шума от стъпките ти
вече не долавям, дали твоят, или моят живот
си отива, не знам.*

Казвам се Виолет Тусен. Преди бях пазачка на железопътен прелез, сега съм пазачка на гробище.

Наслаждавам се на живота, отпивам от него на малки глътки като от жасминов чай с мед. Вечер, когато портите на гробището ми са заключени и ключът е окачен на дръжката на вратата на банята, за мен настъпва раят.

Не, не този на съседите ми.

Говоря за рая на живите – глътка портвайн, реколта 1983 г., от който Хосе-Луис Фернандес ми носи по една бутилка всеки 1 септември. Остатък от ваканцията, събрал слънцето на циганското лято, от който си наливам в малка кристална чаша точно в седем вечерта, независимо дали вали дъжд, или сняг, или духа вятър.

Две напръстника рубинена течност. Кръвта на лозята на Порто. Затварям очи и му се наслаждавам. Една глътка е достатъчна, за да озари вечерта ми. Два напръстника, защото ми харесва лекото опиянение, но не и алкохолът.

Хосе-Луис Фернандес носи цветя на гроба на съпругата си Мария Пинто Фернандес (1956–2007) веднъж седмично освен през месец юли, когато аз поемам щафетата. Затова е портвайнът – знак на неговата благодарност.

Моето настояще е дар от небето. Това си казвам всяка сутрин, щом отворя очи.

Бях много нещастна, направо опустошена. Несъществуваща. Изцедена. Бях като моите преки съседы, но още по-зле. Организмът ми функционираше, но празен отвътре, без душата ми, която, изглежда, тежи двайсет и един грама, независимо дали човек е дебел, или слаб, висок, или нисък, млад, или стар.

Ала тъй като никога не съм имала влечение към нещастieto, реших, че това не може да продължава така. Все някой ден то трябва да има край.

* * *

Животът ми е започнал много зле. Родена съм от неизвестни родители в северната част на департамента Арден, в онова ъгълче, което се връзва в Белгия и където климатът се определя като „преходно-континентален“ – обилни валежи през есента и чести студове през зимата. Винаги съм си представяла, че именно там „сивото небе се слива с реката“ от песента „Моята равна страна“ на Жак Брел.

Когато съм се родила, дори не съм изплакала, така че са ме оставили настрана като пакет, тежащ 2 килограма и 670 грама, без пощенско клеймо, без име на получател, докато попълнят документите, за да ме обявят за отпътувала, преди да съм пристигнала.

Мъртвородено. Дете без признаци на живот и без фамилия.

Акушерката трябвало бързо да ми измисли собствено име, за да попълни съответните полета, и избрала Виолет.

Предполагам, че цветът на тялото ми е бил такъв от глава до пети.

Когато съм сменила цвета си, когато кожата ми е порозовяла и се е наложило да попълни акта ми за раждане, тя не е променила името ми.

Била съм оставена върху един радиатор. Кожата ми се е затоплила. Сигурно коремът на майка ми, която не ме е искала, ме е бил вледенял. Топлината ме е върнала към живота. Вероятно затова толкова много обичам лятото и никога не пропускам възможността да изложи лицето си на първите слънчеви лъчи, точно като слънчоглед.

Моминската ми фамилия е Трене, като на Шарл Трене*. Вероятно след Виолет същата акушерка ми е дала и фамилиното ми име. Сигурно е харесвала Шарл, както и аз на свой ред го харесвах. Дълго време го мислех за свой далечен братовчед, нещо като

* Френски певец, композитор и автор на близо хиляда песни. [Всички бележки, без изрично отбелязаните, са на преводача.]

„чичо от Америка“, когото никога нямаше да срещна. Когато харесваш даден певец, като песеш песните му, сякаш имаш някаква родствена връзка с него.

Фамилията Тусен* приех по-късно, когато се омъжих за Филип Тусен. При такова име трябваше веднага да се усъмня. Обаче има мъже, които се казват Прентан**, а бият жените си. Хубавото име не пречи някой да бъде негодник.

Майка ми никога не ми е липсвала, освен когато имах висока температура. Когато бях здрава, растях бързо. Израснах много стройна, сякаш Провидението ме бе дарило с прав като струна гръб, за да компенсира отсъствието на родителите ми. Винаги стоя изправена. Това е моя отличителна черта. Никога не съм се прегърбвала, дори и в дни на скръб. Често ме питат дали съм играла класически балет. Отговарям, че не съм, че стойката ми се дължи не на балетната станка*** и на танцуването на палци, а на ежедневието ми.

* Денят на Все светии според католическия църковен календар.

** Пролет.

*** Дървен уред, предназначен за тренировки и репетиции по танци и балет.

3

*Какво като смъртта отнеме близките ми
или вземе мен, всички гробища превръщат
се в градини някой ден.*

През 1997 г., когато нашата железопътна бариера беше автоматизирана, аз и съпругът ми загубихме работата си. За нас писаха по вестниците, наричайки ни последните косвени жертви на прогреса, служителите, които са вдигали и спускали последната ръчна бариера във Франция. За да илюстрира статията, репортерът ни направи снимка. Филип Тусен дори ме прегърна през кръста, докато позираше. Усмиввам се, но колко тъжни са очите ми на тази снимка!

В деня, в който излезе статията, Филип Тусен се върна от офиса на Националната агенция по заетостта с изпълнена със смут душа – току-що бе разбрал, че ще трябва да работи. Беше свикнал да правя всичко вместо него. По отношение на мързела му направо бях изтеглила печелившия билет от лотарията. Бях уцелила печелившите числа и джакпота, който върви с тях.

За да го ободря, му дадох да прочете една обява във вестника: „Пазач на гробище – професия на бъдещето.“ Той ме погледна, сякаш съм си загубила ума. През 1997 г. ме гледаше така всеки ден. Дали мъж, който е разлюбил обичната си някога жена, я гледа така, сякаш е полудяла?

Обясних му, че случайно съм попаднала на тази обява, че кметството на Брансион ан Шалон търси семейна двойка, която да пази и да се грижи за гробището, че графикът на мъртвите е неизменен и те ще вдигат по-малко шум от влаковете. Казах му също, че съм говорила с кмета и той е готов да ни наеме веднага.

Съпругът ми не ми повярва. Каза ми, че не вярва в случайността и че по-скоро би умрял, отколкото да отиде „там“ и да упражнява този долнопробен занаят.

Той включи конзолата си и започна да играе на „Супер Марио 64“. Целта на играта беше да събере всичките 120 звезди. Аз исках да се сдобия само с една звезда – късметлийската. Това си помислих, когато видях Марио да тича из всички нива, за да спаси принцеса Праскова, която е отвлечена от Боузър.

Аз обаче настоях. Казах му, че като станем пазачи на гробището, всеки от нас ще получава заплата, и то много по-висока, отколкото на прелеза, че обслужването на мъртвите е по-доходоносно от това на влаковете. Освен това ще получим много хубаво служебно жилище и няма да се налага да плащаме данъци. Така най-накрая ще напуснем къщата, в която живеехме от години – една барака, където през зимата покривът пропускаше вода като стара рибарска гемия, а през лятото беше топло като на Северния полюс. Убеждавах го, че това ще бъде ново начало и че имаме нужда от него, че ще сложим красиви пердета на прозорците, така че да не виждаме „съседите“, кръстовете, вдовиците и всичко останало, че тези пердета ще бъдат границата между нашия живот и скръбта на другите. Можех да му кажа истината, да му кажа, че тези пердета ще бъдат бариерата между моята тъга и тази на останалия свят. Можех, но не го направих. Трябваше да не казвам нищо, да го заблудя, да се преструвам, за да го накарам да отстъпи.

За да го убедя окончателно, му обещах, че той няма да прави нищо, че вече има трима гробари, които се грижат за изкопаването и поддръжката на гробовете, както и за поддръжката на цялото гробище. Казах му, че работата се състои само в отварянето и затварянето на портите, в едното присъствие, че работното време не е натоварващо, празниците и почивни дни са дълги като виадукта в Белгард сюр Валсерин, както и че аз ще върша всичко останало. Абсолютно всичко.

Супер Марио спря да тича. Принцесата падна с главата надолу.

Преди да си легне, Филип Тусен прочете отново обявата: „Пазач на гробище – професия на бъдещето.“ Нашият прелез се намираще в Малгранж сюр Нанси. През този период от живота си не живеех истински. По-правилно би било да се каже „през този период от смъртта ми“. Ставах от леглото, обличах се, работех, пазарувах, спях с хапче за сън или с две, а понякога и с

повече. Виждах как съпругът ми ме гледа, сякаш съм си загубила ума.

Работното ми време беше ужасно досадно. Спусках и вдигах бариерата цяла седмица по петнайсет пъти на ден. Първият влак минаваше в 4:50 часа, а последният – в 23:04 часа. Мозъкът ми се бе синхронизирал със звуковата сигнализация за приближаваш влак. Чувах я още преди да прозвучи. Трябваше да си поделяме този адски ритъм, като се редуваме. Обаче единственото, което Филип Тусен правеше, бе да кара мотоциклета си и да сменя любовниците си.

О, как пътниците, които виждах през прозорците, ме караха да мечтая, макар да минавах само малки регионални влакове, които се движеха между Нанси и Епинал и спираха десетина пъти по трасето в забравени от Бога села, за да обслужват местните жители. При все това завиждах на тези мъже и жени. Представях си, че отиват на срещи, срещи, които аз самата бих искала да имам.

* * *

ОТПРАВИХМЕ СЕ КЪМ Бургундия три седмици след излизането на обявата във вестника. Препреминахме от сивотата към зелената, от асфалта към ливадите, от миризмата на катран на железопътните линии към мириса на полята.

Пристигнахме на гробището в Брансион ан Шалон на 15 август 1997 г. Беше времето на отпуските във Франция. Всички местни жители бяха заминали. Птиците, които прелитат от гроб на гроб, бяха отлетели. Котките, които се протягат между саксиите с цветя, ги нямаше. Беше твърде горещо дори за мравките и гущерите – мраморните плочи пареха. Гробарите бяха в отпуск, новите покойници също. Обикалях сама по алеите, четейки имената на хора, които никога нямаше да познавам. Въпреки това веднага се почувствах добре тук. Почувствах се на мястото си.